

I Krajowa Konferencja Otwartego Dialogu

Wrocław 28-29.06.2016

Otwarty Dialog czym nas zachwycił i jakie otworzył horyzonty

Regina Bisikiewicz

Polski Instytut Otwartego Dialogu

Human Rights Committee Mental Health Europe

Kim jestem?

Fundacja PIOD
Wrocław

Od 11 lat poznaję
system zdrowia
psychicznego
w Polsce

Od 5 lat - Europa,
USA

Pracuję od 25 lat w środowisku
międzynarodowym jako trener
i coach rozwoju

Realizuję projekty ZMIANY
ORGANIZACJI

Dlaczego tu jestem?

Aby podzielić się doświadczeniem rodzin,
które znalazły się w systemie zdrowia
psychicznego

Wypracować z Państwem w ciągu dwóch dni
ścieżkę dalszego rozwoju Otwartego
Dialogu w Polsce

Doświadczenie rodzin...

Kontakt z psychiatrią jest **NAGŁY**
...pierwszy epizod, ...pobyt w szpitalu

Wiele pytań i emocji:

- jaka to choroba?
- dlaczego? kto jest winien?
- jak leczyć? jaki lekarz?
- czy szpital był konieczny?

Diagnoza „schizofrenia”

...choroba nieuleczalna

...leki przez 3-5 lat, a może dłużej!

...**rodzice**: lęk, poczucie winy, bezradność, pesymizm, strach przed przyszłością

...**młody człowiek**: bezsilny, wyobcowany, pretensje, utrata motywacji do nauki, wiele negatywnych emocji!!!

...**ZERWANE RELACJE**

Co dalej?

Po kilku latach - drugi epizod

...wyższe dawki leków

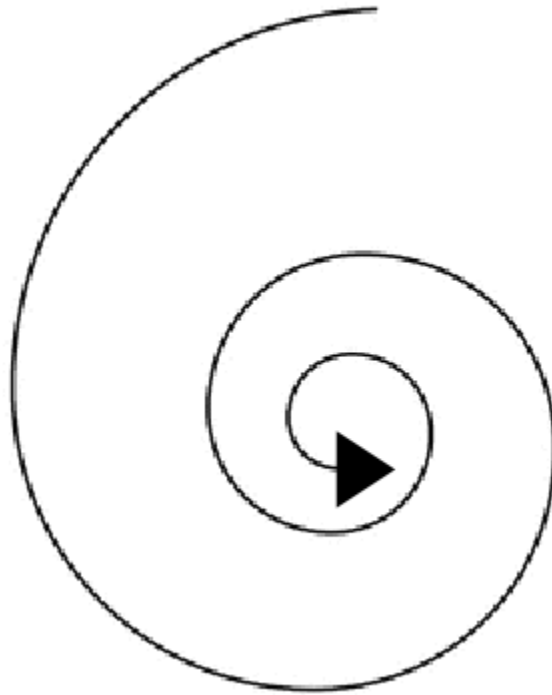
...większe niezadowolenie na skutek
przymusowego leczenia w szpitalu

...pogorszenie relacji, utrata
zainteresowań

...niesamodzielnosc, samotnosc,
przerwana nauka, brak pracy

STYGMATYZACJA

Proces chorowania

STOP!

Farmakoterapia łagodzi symptomy, ale to nie wystarcza!

W XXI wieku muszą być inne rozwiązania!

Jak pracują w Europie?

Czy jest nadzieja na wyzdrowienie?

...**TAK**, Norweżka Arnhild Lauveng
wyzdrowiała

*„Jeśli Arnhild wyzdrowiała,
to jest nadzieja, że moje
dziecko też wyzdrowieje!”*

Czy jest nadzieja na wyzdrowienie?

„W świecie trwa rewolucja w psychiatrii...

*...**86%** pacjentów po pierwszym epizodzie trwale powraca do zdrowia, do pracy, do nauki, odbudowuje relacje, podejmuje role społeczne.”*

- Prof. Bogdan de Barbaro (VIII 2011)

Co odkryliśmy w Europie? (1)

Trwa dyskusja o:

- potrzebie efektywnego wykorzystywania budżetów na psychiatrię
- roli psychoterapii w leczeniu
- potrzebie współistnienia psychoterapii i farmakoterapii

Co odkryliśmy? (2)

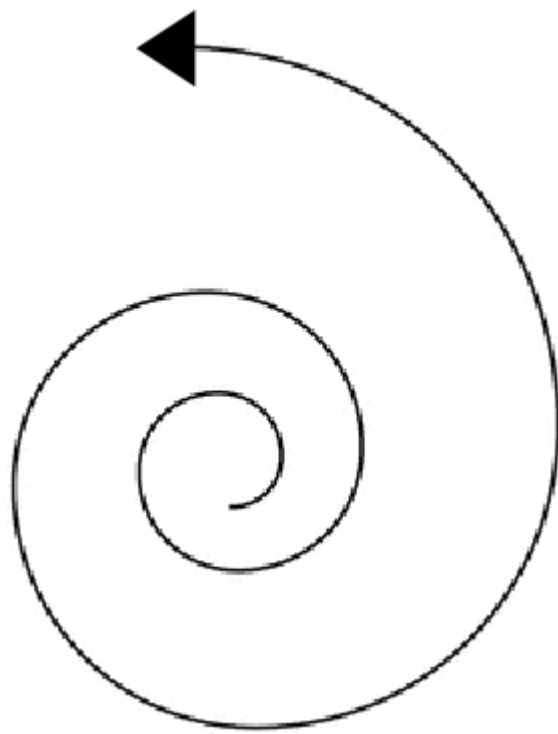
Następuje zmiana myślenia

Chorowanie ->

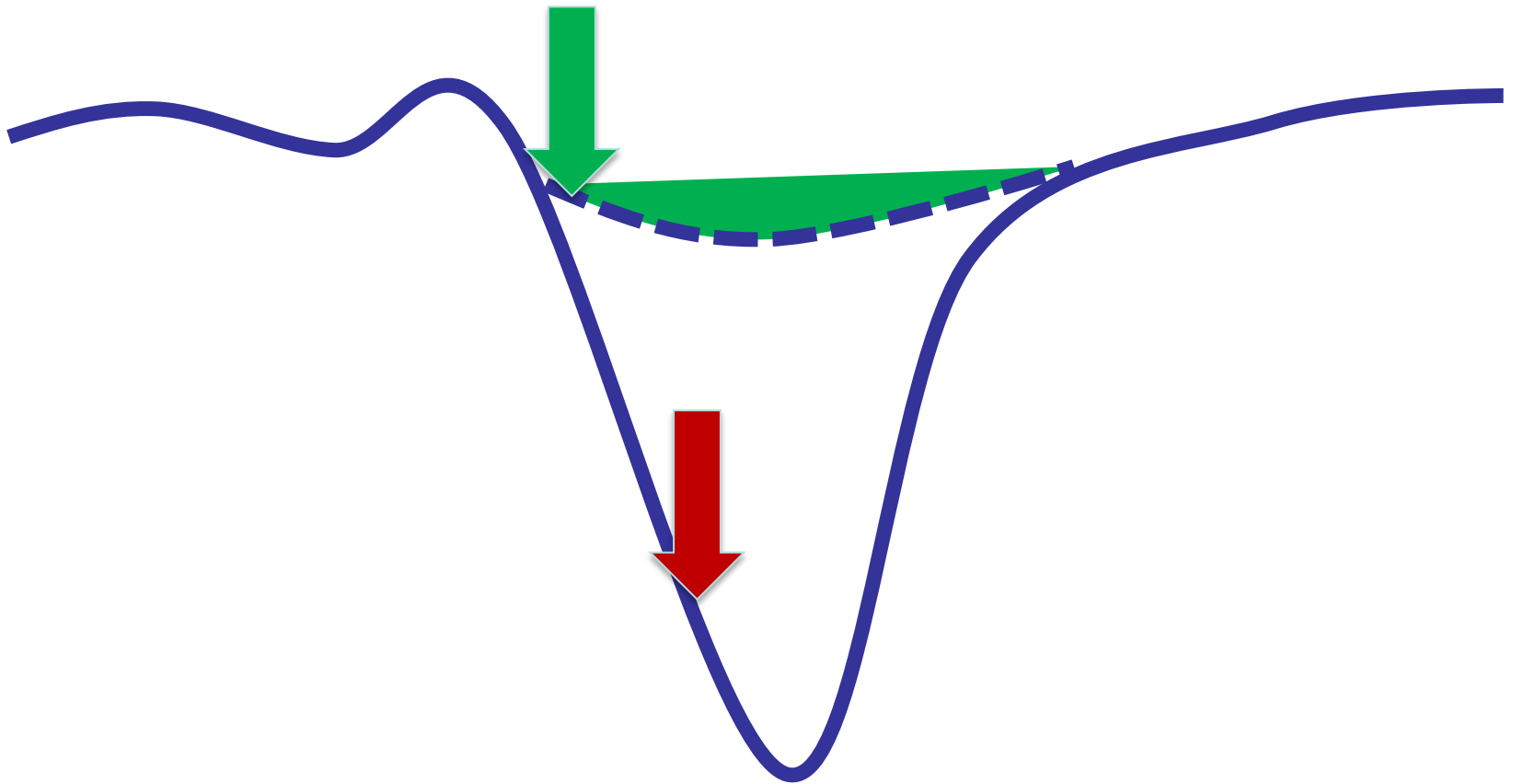
Wyzdrowienie

*(Recovery)

Proces WYZDROWIENIA

Wyzdrowienie

Co odkryliśmy? (3)

- cały świat mówi o potrzebie **słuchania osób doświadczonych** przez chorobę
- zyskują oni **rolę ekspertów**, stają się partnerami dla instytucji psychiatrycznych
- formułują swoje oczekiwania i potrzeby, aby **dostrzec człowieka**, a nie jednostkę chorobową czy zespół objawów

Co odkryliśmy? (4)

OTWARTY DIALOG

zdobywa zainteresowanie
lekarzy, terapeutów, systemów
psychiatrycznych, decydentów..

OTWARTY DIALOG

Na czym polega to nowe podejście?

Czy sprawdzi się w Polsce?

Jak przenieść fińskie doświadczenia do Wrocławia?

7 ZASAD OTWARTEGO DIALOGU

- NATYCHMIASTOWA POMOC
- PERSPEKTYWA SIECI SPOŁECZNEJ
- ELASTYCZNOŚĆ I MOBILNOŚĆ
- ODPOWIEDZIALNOŚĆ
- CIĄGŁOŚĆ PSYCHOLOGICZNA
- TOLERANCJA DLA NIEPEWNOŚCI
- DIALOG

NATYCHMIASTOWA POMOC

- Pierwsze spotkanie w ciągu 24 godzin
- Od początku wszyscy biorą udział
- Historie psychotyczne omawia się w otwartym dialogu ze wszystkimi obecnymi
- Pacjent dociera do czegoś „jeszcze nie ujętego w słowa”

PERSPEKTYWA SIECI SPOŁECZNEJ

- Wspólna dyskusja i decyzja odnośnie tego, kto posiada wiedzę na temat problemu, kto może pomóc oraz kto powinien zostać zaproszony na spotkanie
- Rodzina, krewni, przyjaciele, współpracownicy oraz inne autorytety

ELASTYCZNOŚĆ I MOBILNOŚĆ

- Reakcja na problem jest dostosowana do specyficznych i zmiennych potrzeb każdego pacjenta i jego sieci społecznej
- Miejsce spotkania jest ustalane wspólnie
- Od instytucji przez prywatne domy, po miejsca pracy, szkoły, polikliniki, etc.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- Osoba, z którą skontaktowano się na początku, odpowiada za zaaranżowanie pierwszego spotkania
- Zespół przejmuje odpowiedzialność za cały proces leczenia, bez względu na to, gdzie się on odbywa
- Wszystkie kwestie są omawiane otwarcie i wspólnie przez zespół

TOLERANCJA DLA NIEPEWNOŚCI

- Stworzyć otoczenie, w którym proces terapeutyczny będzie wystarczająco bezpieczny dla pacjenta
- Wykorzystać zasoby psychiczne pacjenta i jego najbliższych
- Unikać przedwczesnych decyzji i planów dotyczących leczenia

DIALOGOWOŚĆ

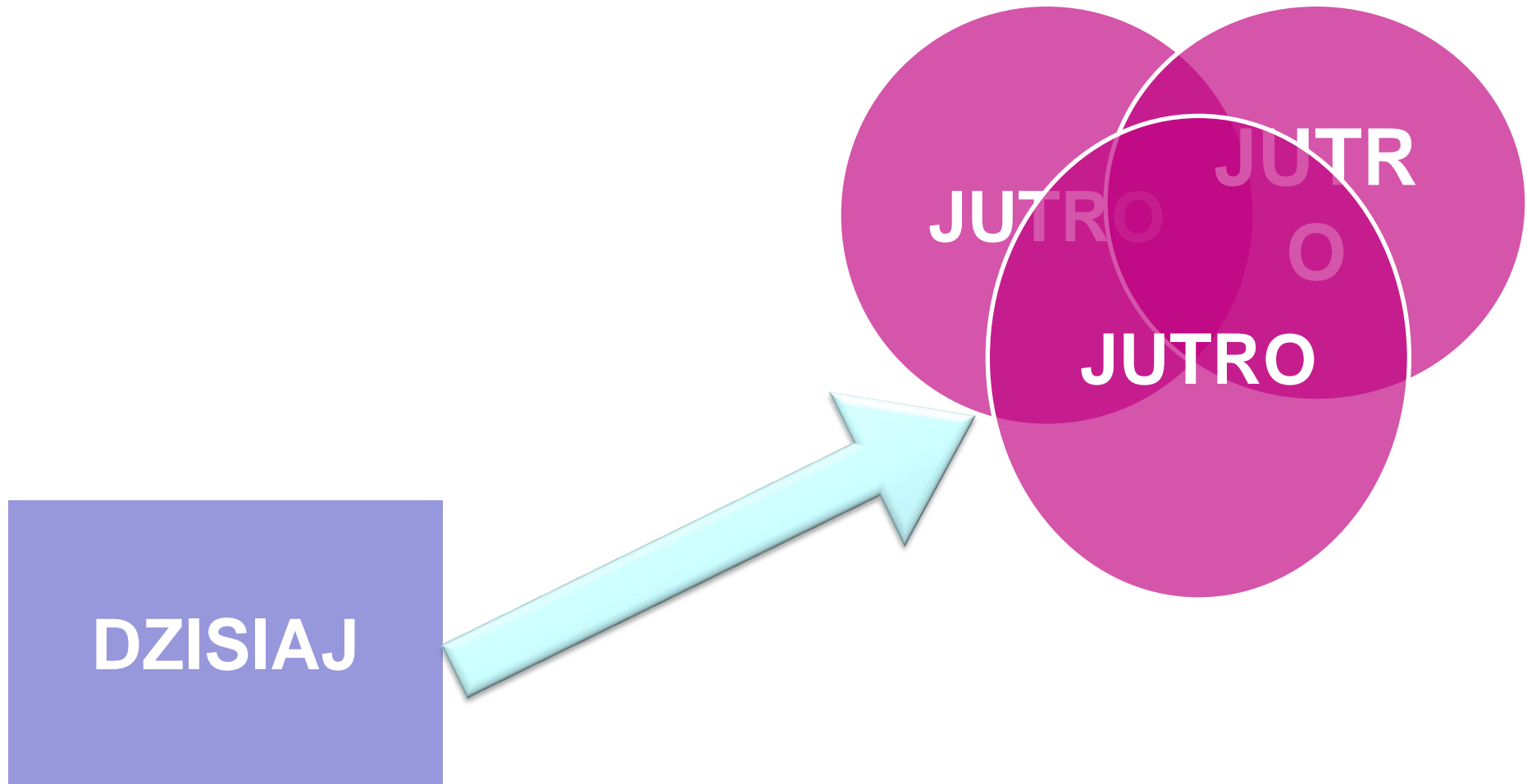
- Nacisk na nawiązanie dialogu – nie tylko na wywołanie zmiany w pacjencie lub w jego rodzinie
- Nowe słowa i wspólny język opisujący doświadczenia jeszcze nie ujęte w słowa, lub takie, których nie można omawiać ze względu na brak języka, którym można by się posłużyć.
- Bezwarunkowa akceptacja dla innych

Praktyka oparta na dialogu jest skuteczna

Otwarty Dialog w Tornio/Finlandia – pierwszy epizod psychotyczny, **5 - letnia** obserwacja po zakończeniu leczenia: 1992- 1997 (Seikkula and Altonen, Psychotherapy Research, 2009):

- Aż **86%** pacjentów wróciło do pełnego zatrudnienia lub poszukiwania pracy
- Aż u **82 %** pacjentów ustąpiły symptomy psychotyczne
- Tylko **14 %** pacjentów otrzymywało świadczenia rentowe

Pragnienie zmian w Polsce!

Co zrobiliśmy (1)

- nawiązaliśmy współpracę z **10 instytucjami** w 6 krajach Europy, aby uczyć się od nich podejścia **Otwartego Dialogu**
- uruchomiliśmy cykl 10 warsztatów „**Ekspert poprzez doświadczenie**” – 20 uczestników

Co zrobiliśmy (2)

- **9 rocznych kursów** Otwartego Dialogu: Warszawa, Wrocław, Kraków, Kościan, Koszalin
- **ok. 200 osób z 12 miast** podjęło proces osobistego rozwoju w podejściu Otwarty Dialog
- **ok. 500 osób**, ich rodzin i sieć społeczna są uczestnikami spotkań OD

Powstają nowe inicjatywy

Wrocław

- „Siła Rodziny” – ŚDS przy Fundacji Opieka i Troska” i MOPS Wrocław

Wrocław, Wieliczka

- „Obudźmy nadzieję – wyzdrowienie jest możliwe” - MPiPS

Wrocław

Szpital Wojewódzki im. J.
Gromkowskiego, XII Oddział Dzieci i
Młodzieży

- wdraża od 2013 roku w podejście
Otwarty Dialog

Wrocław

Szpital Wojewódzki im. J.
Gromkowskiego, XII Oddział Dzieci i
Młodzieży

- wdraża od 2013 roku w podejście
Otwarty Dialog
- do dzisiaj ok. 100 rodzin

Koszalin

Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego

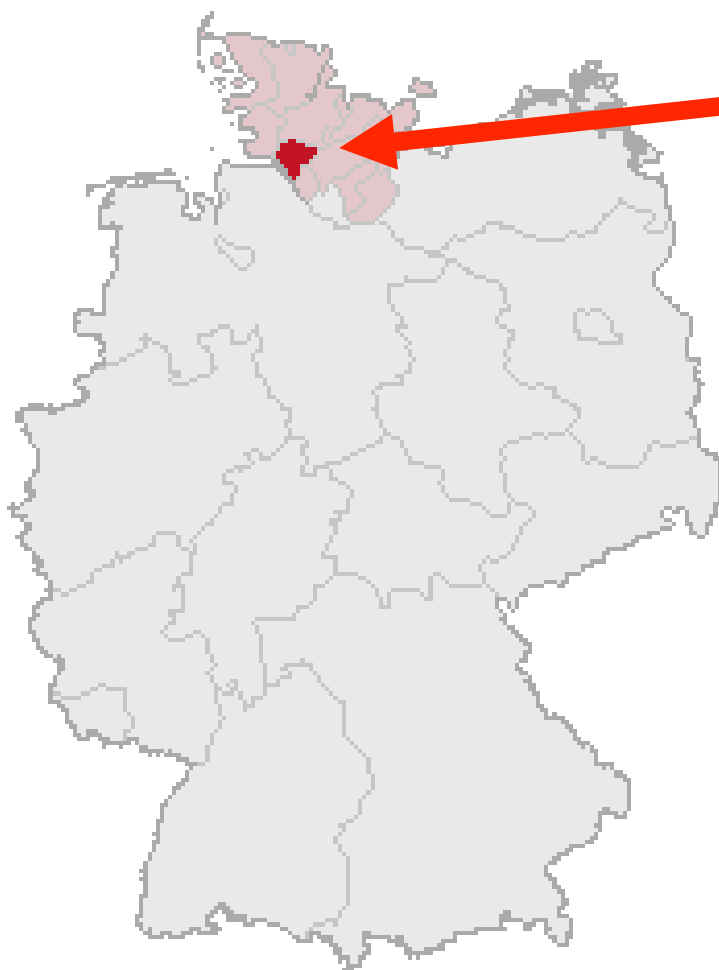
- wdraża od 2013 roku w podejście
Otwarty Dialog
- do dzisiaj ok. 300 rodzin

Czego nam brakuje?

Systemu zdrowia psychicznego, w którym Otwarty Dialog mógłby być jednym z podejść terapeutycznych finansowanych przez ten system

Dlatego szukamy dobrych praktyk...

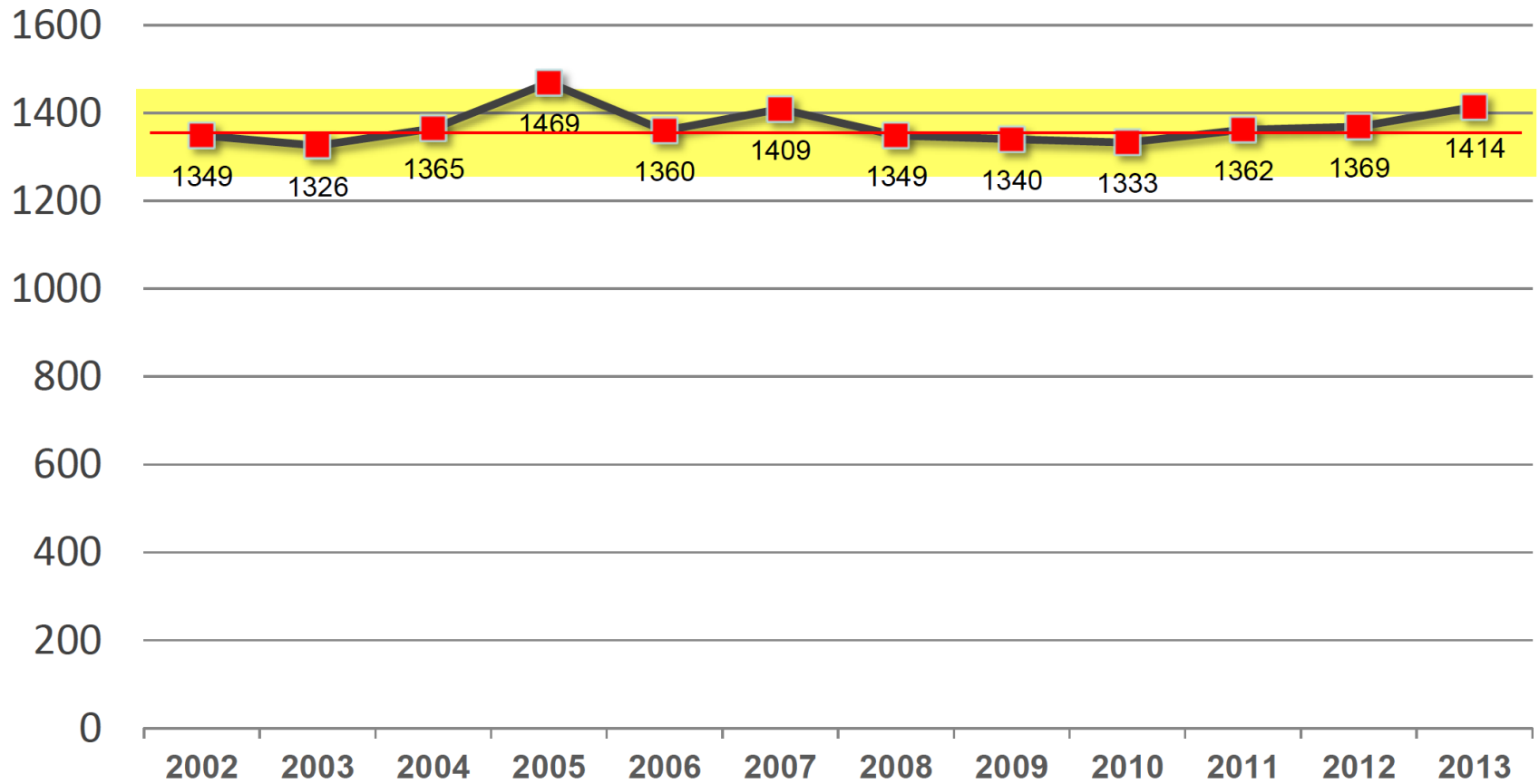
1. Przykład Itzehoe, Niemcy

**KLINIKUM
ITZEHOE**

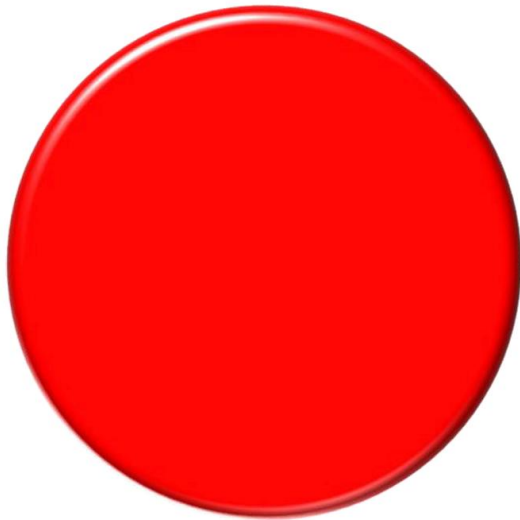
- Zentrum für Psychosoziale Medizin des Klinikum Itzehoe
- 62 łóżka szpitalne, 74 miejsca dzienne
- Obejmuje opieką populację powiatu Steinburg (Szlezwik-Holsztyn)
- 134 tys. mieszkańców

Liczba pacjentów leczonych w roku

Zmiany w strukturze opieki

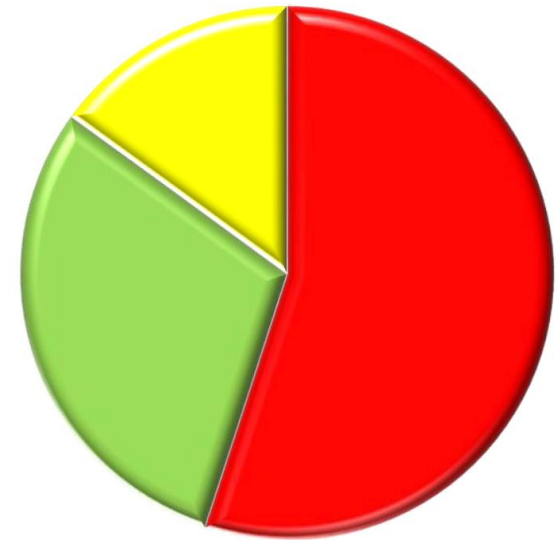
1996

2003

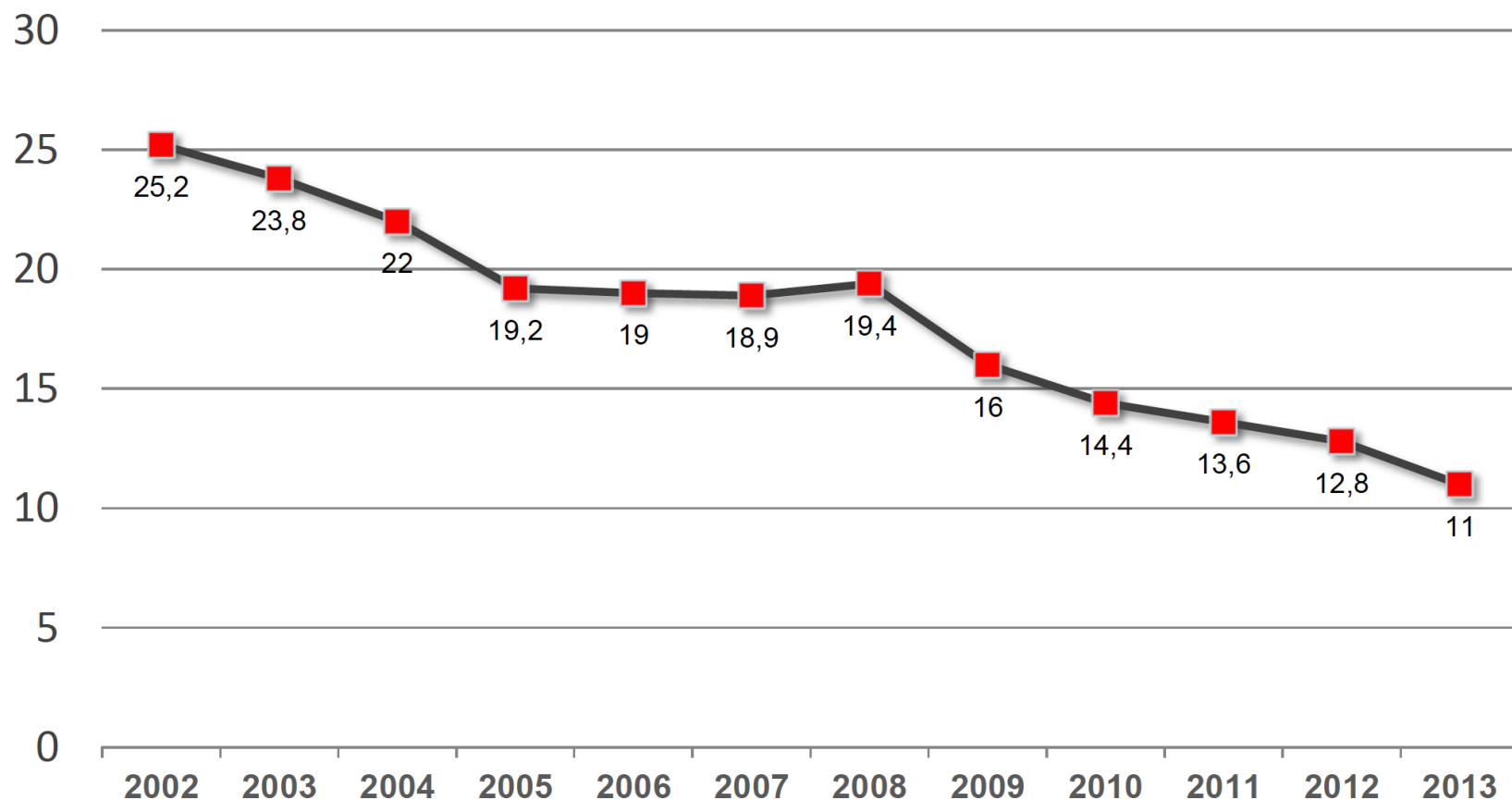

2013

 stacjonarna dzienna Amb. i środowisk.

Średni czas pobytu w szpitalu

2. Przykład Triest, Włochy

- 208 tys. mieszkańców
(Prowincja Triest - 236 tys. mieszk.)
- stolica regionu autonomicznego Friuli-Wenecja Julijska (1,2 mln mieszk.)
- Departament Zdrowia Psychicznego - opieka psychiatryczna dla prowincji

Przykład Triest

240 tys. mieszkańców

- 1 „mały” Oddział Psychiatryczny w Szpitalu Ogólnym (6 łóżek)
- 4 Środowiskowe Centra Zdrowia Psychicznego (każde 6-8 łóżek kryzysowych) funkcjonujące 24/7 12 chronionych mieszkań grupowych (łącznie 45 łóżek)
- 2 ośrodki dzienne (z warsztatami terapii zajęciowej i in.)

Efekty w Triest

- Niski wskaźnik hospitalizacji
- Niski wskaźnik leczenia przymusowego
  - <10 osób na 100 tys. mieszk. rocznie
  - 7-10 dni
  - **ok. 1%** wszystkich pobytów całodobowych
- Otwarte drzwi, bez środków przymusu,
- Zmniejszenie wsp. samobójstw o 40% - w ciągu 15 lat
- 600 osób pracuje w spółdzielniach socjalnych

Mamy pragnienie zmian w Polsce!!!

